

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 164 (11061)

1979 чылдың июль 17, вторник

1925 чылда тудулаачылар

Өрткө 3 өкөө

Бүгү күштү — малга чем белеткелинче!

«ШЕКПЭЭР» СОВХОЗТА

«ШЕКПЭЭР» СОВХОЗТА Суг-Кажара сүт-бараан фермазын коллективни өстүр беш чылдың дөрткү чылынын бирги чартында эки аймак-... Эрткен чылдын бо үезинде турганын 55 тонна хей сүтү бүдүргөн.

Мурнакты саячыларын саны өзү турар. Ранса Бахты, Куулар Очур, Клара Монгуш олар саар шөктөм ортума-биле 1250 килограмм чедир сүтү салган, фермада социалистик чарыттын мурнуку одурууда чоруп турарлар.

Ферма чартык чылда бир шөктө-не ортума-биле 1102 килограмм сүтү салган. Оон азында күрүгөге 147 тонна

сүтү садарын 199 тонна кылдыр азы 135 хуу күсүткен.

Совхозтун Биче-Тей салбырында Монгуш Коктемейшын удуртканы хойжу бригадам бо чылы «Хой бүрүздөн-не — хураган» деп лозунну чедире берген. Тодаргайлаарга 5300 хойлан 5304 хураганын доруктуруп өстүргөн.

Хойжулар аразында социалистик чарыкча Ооржак Мандакпа, Монгуш Шыдыраа, Сарыг-оол Чимий-оол олар шыгыраап, түс хойга онааштыр 104-тен 115 чедир хураганын өстүрүп алганнар.

К. МААДЫ. Барыш-Хемчик район.

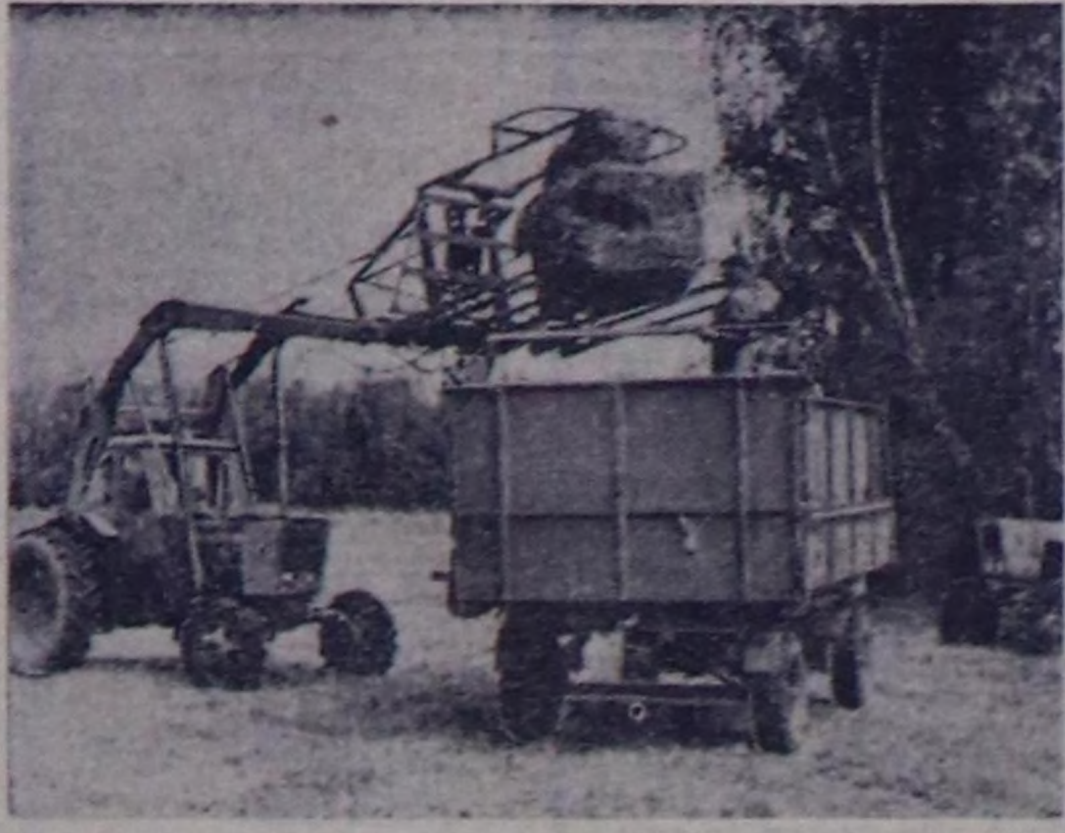
БАШТАЙГЫ САРААТТАР

«Алдан-Мадыр» совхозтун септичлери баштайгы күндүргөн 53 гектар чериңи суур-... 34 тонна септиңи сараттаган. Оон-биле чергелештир дөрт тонна бүдүрүп белеткен.

«Искра» совхозтун мал чемын белеткечлери түс

гектар чериңи септиңи кестирген, оон 50 газын бедүргөн, 30 тонна септиңи сараттап алган. Оон азын 3 тонна бүдүрүп чемын, 4 тонна витаминиз септиңи далайын белеткен.

Бистип корр. Чөөн-Хемчик район.

Тандыда «Революцияның чалбыжы» совхозта септиңи кестирген теминиң улам күсүткен. Эрткен чылдарында гектарларга, бо чылы септиңиң үегини өк. Ыңчангаш гектар бүрүздөн 20—22 центнер септиңи кезип, пресстеп турар.

ЧУРУКТАРДА: совхозтун хоочун механикашар, лагерьниң Петр Суцов биле оон амыя эки комсомолчу Нина Некрасова (устуңде), сенаж, далай кымырчыч септиңи бүдүрүп турар.

А. АЛЕКСАНДРОВТҮҢ ФОТОЛАРЫ.

ЧЕДИИШКИНИҢ АЖЫДААН

Оңу беш чылдың дөрткү чылынын планныг онаалдарын, социалистик хулааларын күсүдир дөш Чувр районун удуртуп бөдүргөсө, тудук, саргит организациялары социалистик чарыкты калберткен.

Бирги чартык чылда социалистик хулааларын чедире берген, социалистик чарыктын мурнуку одурууда чоруп турар коллективтер райвода хей. Оларга баранын үзүмкөс садарына планы 104,9 хуу күсүткөн райовун, орулда азырын планы 100,4 хуу күсүткөн харыза белдериниң планныг онаалдарын 7,4 хуу ажырган районун кино четкизиниң, тудук-моштаж ажылдарының планын 102,6 хуу чедире № 6 КМ-ниң коллективтери хамбар-...

Райовун бөдүргөсө, районун илангыч тургала-коммунал ажыл-агый комбинатын эң дөре көргүзүлгөс чедир алган. Комбинаттын коллективни ростовчуларын «Хожу-дап турарлар чок ажылдар» деп эгелешкинин дөткөн болгаш огу аммырларга ботландыры турары эки. Ында бригадалар, чектер аразында социалистик чарык калберген. Коллектив кежи-гүнери кичи бүрүз-ле түс-тузуна бедиткен социалистик хулааларын алган ажылдап турар. Комбинаттын илгити, бригада бүрүзүн социалистик хулааларын негелдерин бижээш, самбарда аскап.

Социалистик чарыктын түнелин ай сайында үзүлүп турар. Көргүзүлгөс самбарга азыры мыда түрүмчүл, Ыңчангаш салбыр, өңүлдө бүрүз ажылдарын чедире берген. Чарыктын тилекчилери шаннал, максатарын коллективни илгити хулаалыга аммыр турар.

Политкижизинде ажылды

бо коллективте чогуур денгеледе тургустуруп, «Йеололутт, политка-кижизиндегилер» ажылды улам күсүткөндөр дугайында СЭКП Топ Комитетиниң доктриналыг комитетинин чарыктын илгити хулаалыга тургалыг көргөн. Ун доктрина хамбарыштыр коллективте чорудар ажылдарын кемчелерин ажылдап алган. Күш-ажылды организацияларын кичилер, социалистик чарыктын дөштөг болурун чедир амыр дөш комбинатта партия, профсоюз организациялары, администрация-биле холбаалыг ажылдап турар.

Комбинат илгитин-биле огу беш чылды эгелешкинин ажырап оонаалдарын ажырап күсүдир келген. Ында пек-бригада бүрүз оонаашкан планын күсүдир турары чедир алынган. Чоңга ачым-дүзү чедириниң хейриери 1975 чыл-биле денгереде 49,5 хуу бүдүргөн. База ол-ла үезин дүргүзүлдө орулга кинрип азыры 32 хуу, күш-ажылды бүдүрүкчүлү 13,7 хуу өскөн.

Е. САТ. Чувр районун план комитетинин дарганы.

АКЫ-ДУМА ЧУРТКА

СЭКП ТК-ның кежигуунге кандидат, партияның область комитетинин бирги секретары Г. Ч. Ширинди баштапкан Тыва АССР-ниң делегаттары МАРН Топ Комитетинин чалаан-биле Моол Арат Республикага барып чоран.

Моолга уагусту революцияның 58 чыл өкн байырларында делегация киришкен.

МАРН ТК-ның бирги секретары, МАР-ның Улустун Улут хураалын Президиумунун Даргазы Ю. Пеленбал, МАРН ТК-ның Политбюро кежигуу, МАР-ның Министрлер Чөвүлелин Даргазы Ж. Батмунх, МАРН ТК-ның Политбюро кежигуу, секретары Д. Молдамжид болган МАР-ның партия-анын болгаш чалаангы өскө-даа удурткучулары делегацияны хулаап алган.

(СЭТА-ның корр.)

ТӨРЭЭН ЧУРТУВУСТА

БУХАРА. Бурунгу Бухараның ардектуратун атам-телтеп «Сүтүздүң ады-кечелде сар» деп адыллар бажыны таарып калтыр-кан. Ол адыллар бажыны баштайгы адылдарын ху-лаап алган. Оон мурнуку нээп национал угулалар кастаан. Туристерге таарыкчы өрөлдөри бедиткен кылган. Фондлар аразында дымтамага оонаалар, спорт шөлдери, эштер черер бар. Ол болза беш чылдың эгелешки-ден боор туткан үшкү адыллар бажыны боор.

ОДЕССА. Кара далайын чалгылар болган курорт турар эртинги кайтканы хейри Одессаны ойнараттар театрыны «Балчык болган балык дугайында тоол ден шынанын касталган болу берген. Шинин баштайгы көргүзүлгөс Лузаноюга болган. Анаа ол театр айтыр филармония ачканын. Элениң ирригата таарыштыр чылды алган. уруулар Пушкинниң мадырларын чедир берген. Кичилерниң карак салбын со-нууруп көргөсөр.

Делегейниң уруулар чылыга ол бөдүн созуу шын-дер бедиткен. Писовар эл-гөргөсө, урууларның калыктыл черлеринге, школарын чарык шөлдери олар орус улустун тооларында амык мадырларын көргөсөр.

КАРШИ. Касавек районун күр черлеринде механикашорлар техниканы чедир берген. Олар Карша хоочунун чаа устактарыны шингелдип азы эгелеш берген. Туду-лун харыза амык бүдүргөсө, роторлар 170 мун гектар дүк-түр черлерин Аму-Дарьяның суу-биле сугтар бол-гаш хулаа эстүрер база сал-киноград эстүрер совхозтар-ын тургузурлар.

БАТЕНКИН. (Новгород об-ласть). «Батенкин» совхозтун Н. Федорова баштапкан мал чем белеткөр энеоноюн коллективни күш-ажылды ил-тингелеш чедир алган. Ме-ханизатор бүрүз-ле сезон эгелеш үеден боор дөштөн

ийи тонна мал чемын белет-көн болгаш сенаж салыры-ның планын күсүдирген. Оңгарыра хей мун тонна тергиле акк мал чемын са-ган. Ол ийи көргүзүп болза областа эң дөре көргүзүп болган. Мурнакчыларга адыр болурун совхозтун туду-лук күш-ажылды адырның тудук өдүрүп аскап. Чалыктың өңүр турар-даа, мал чемын белеткөсө, оларның темперины чедир азылдары күдү-латпаны турар. Чүдө сенаж-ты бөзүп олар 150 мун тонна салыры шитири-өр-...

КАЛУГА. «Кур черлерин илангыч чөдүрүп кара керүүнүң эвес пердеге кал-татканымыз» деп лозун-биле Халугада болган өскө-даа кооралдардан келген үш мун ажыл студенттерин кодо ту-луда амыккап турарлар. Ту-дүк шөлдериңи бүгү амык эки турчы дашчыларга, шу-тануучуларга, амыкчыларга, бетонщиктерге амык тылгы берген. Ол түсуй эртеме-рин олар институтка чедир алганнар. Амыкчылар дуа-ламчы-биле Сүтиничи тоолу-мал чем бүдүрүп ады-кан. «Россия» колхозко мал азылар комплексти азылалга килерин төлө-лө-...

ВОЛГОГРАД. Тарырында эгелеш дүктү сөртүп чорударында чедир бүтү амык мадырларын күсүдир укрулук памилоларын чаа сортуп тургатыры болза ко-до ажыл-агый эртеме-риниң доктору Н. И. Чуловтун бол-ган оон өбөрүнү амыктын кол сортуузы болу берген. Ындык сортуп баштайгы-ын үшүнүнүн Бүгү-агылда институттун дүргүздө став-ниязының эртеме-рини «Ле-баскинский» деп адааран. Ол сорт тергин иш амдан-мы-биле бедир дүктү-үдү-биле мыгалап турар болган кол түдү чүд дөрте, ону ажаар болбайыдырында үдүтүп технологияны амык-лал болуру боор.

(СЭТА).

АКШ-ТЫҢ КОМПАРТИЯНЫҢ СЪЕЗДИНИҢ МУРНУНДА

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). АКШ-тың Компартияның Детройтко бо чылдың августа болур XXII съездинде амер-ик коммунистер идея-лери бедиткен турар. Ком-партияның чө-чер органи-зацияларын конференция-ларын туртутт штатларыны бөдүн чарыктын киркисчери амык Американы негелдип айтырларың тугалажын көрүп, капитал-биле демсө-ди идея-лериңиң план-ларын төлөмөлү турар.

Иллиной штаттын комму-нистеринин Чикагога чаа доорулган конференциямык конференцияларга база ав-томобиль тудуучулар, ав-томобиль болган медицина амьдалчылары, ветр шын-чөккүнниң активистери тайбынчы болган телепти дүкүрериңиң талалыкчылары хой амык киришкен.

Иллиной штатта Компар-тия организацияның сек-ретары Дж. Клигн чүе-чү-галлап, америк амьдал-чыларын амыкчылар дөштөгү турар, ол чорук өркө-үниң үзүлтүлүгүн чөк өзүп, квартира халезининиң улга-дып, өөрөдө системаның дөштөгү турарыңды, эире-ке-ке кризисиде болган өскө-ке-да синал айтырларын чедире киришкендер көрө-турар деп оонаал демгел-ден.

Ханайларын амыкчал-чы дөштөгү чарыктын бө-дүктөрүң болган монополия...

Хулаага күсүсөдөзүн хынап тур бис

Күженишкенин кошкатпас

Оңу беш чылдың дөрткү чылынын баштайгы чарты доорулган. Идеяның амыл-ишчилери планныг онаалдарын болгаш социалистик хулааларын күсүдир дөш, чылдың баштайгы чартында күженишкенин амылдан. Ам ажил-агый-ларда чартык чылдың түндүгүнүн үндүрүп, чедир амылгатынмаан курауларын болгаш болулар аргаларын илердеп, чыл планын ниитиз-биле чедире берген. Оон амык чарыктын мурнуку одурууда чоруп турар. Солунуң номчучуларының балык чагалары ол дугайын чугалап турар.

Эрткен чылдыңдан бедик

Өвүр районда «Ызыл тук» совхозтун илчилери чартык чылдың планныг онаал-дарын күсүдире-биле амылдап, багай эвес түндүгүн чедир берген. Совхозко малдың баш саны эрткен чылдыңдан дыка өскөн. 1978 чылдыңдан мун баш хураганын хойну алган. Оң үш хойжу төрүүр 100 хойга онааштыр 87-ден 105 чедир хураганы менди камгалап алган, чарыктын мурнакчылары болуп, боттары-нын хулааларын ботландырган. Сага Кертик-оол 105, Кара-оол Багыш — 104, Куулар Бек — 101 хураганы менди доруктурган.

Совхоз чартык чылда күрүгөге сүт садарын планны күсүткен. Оон Чараш-Дыт фермазы районун фермалар аразында чарыкчына бирги черин элөөш, СЭКП рай-комунун болгаш райкукумуңун шилчилер Ызыл тугу болгаш акша-биле шанналган. Хойжу бригадалардан Халымының брига-дамы бүтү көргүзүп талазы-биле чарык-тың бирги черин алган. Ол бригадага сө-лөштүң шилчилер Ызыл тугу акша шан-палы-биле кады тынскан.

Мал ажылында чамык чедире берген-биле чергелештир чөктөсө база бар. Чя-жээ, хойжуларын аразында куду көр-гүзүлдү илчилер бар. Сага Кооп төрүүр 100 хойга онааштыр чүдө 49, Иргит Севээр 20-ле хураган алган. Совхоз чартык чыл-да күрүгөге этт садарын планын күсү-сөдүп шыдылан. Садар дөш агыдаан мады семитри азыраган. Ыңчангаш куду деңгилер арган мадыр дүжаалтыглан.

Чылдың эрткен чартында үстүңдө айткан чөптөстерни чылдарының кем-челерин совхозтун дирекциязы болгаш партком ажылдап кылган.

К. КАРТЫГ-ООЛ. Өвүр район.

Бүгү көргүзүлгөсүн ажырган

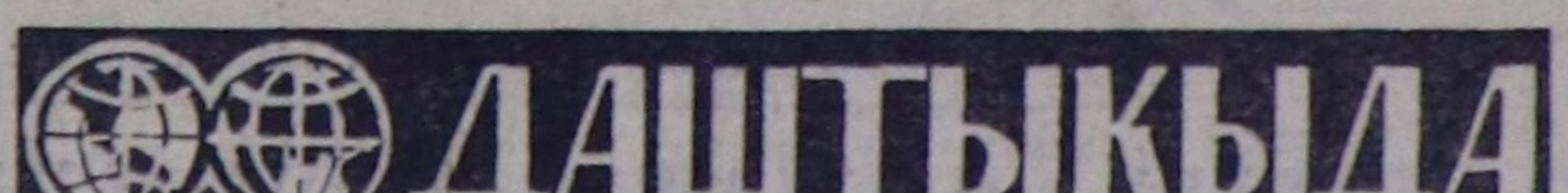
Чөөн-Хемчик районда «Чыра-Бажы» совхозтун дирекциязы, партия болгаш

Ырак районда телевизор

Коммунистик партияның болгаш Совет чавактыг атында бастып Тываның хоорай, суурлары, чоңуң амь-дыралы шыннык-биле хөг-жүп, сайылар орыи бистиди карактарымыкка илгит-биле көсүтүп турар. Оон чөлжөө Ан-Довуракта комбинаты, Хову-Ангилда бүдүргөсө чө-рия, наймысал Кымылда үзүр-биче заводтар, фабрика-лар болгаш хой-хой органи-зацияларын айтып боор.

Ыраккы Монгуш-Таймак чогуу база өөлүгү чылдарда хой-хой өскерилгелерин хер-чевал болган. Туду-суур хуну бирү неможин, үзүс амык-агый бедир мергелди-дик спецалдыр-биле чөтө-летип турар. Совхозтар-ның экономикамы амыктын оорар.

Районун төвү-Мугур-Аксы суурун чурткагы топу телевизор көрүп амык. Ак-көк экранды туртуп чүрө Москваны бажыныңга өзүр-ле монгуш-тайгакчылар со-лууруп коор аргамды болган. Ол чедириниң хер-чевал болган. Ыланды суурун улуг ва-здылгы кижи-лар: «Мындык ма-галык түвенн карак-биле коор аас-кеничтик болдурус, мы-ндык сагыш салдымык дөш партияга, чаага үзү-биле өөрүп четтиривенс дөштин

Допчу медээлер

ПРАГА. Чехословакияның Годонин хоорайында ирак өвөс Милувице деп черде «Годонин-1» деп адылгит шахтамык дөжө байыр-ладымы-биле салдыган. Төлөмөлдө көрдүгүн кү-чүзү чылда 600 мун тонна лигити назар чаа шахта 1982 чылда амыгалап кирер. Оон көмүр-дешти хаммыкты мурнууда Годониниң чы-лымында электростанция-зынче чорудар.

Ол черин көмүр-дешти шингелдип алмырты Совет Зинелди техникум улуг ду-лавы чедирер. РИМ. Тараyto хоорайга (Апалы область) итали комму-нистеринин солузу «Уинта-ның фестиваль доорулган. Фестиваль үезинде Комму-нистик партияның төүгүнү, боттарының өрелерин кам-галап дөш амыктын чө-дүрүп дөмсө-дөжөн дугай-дыл чугалап турар хей сангык делегаттерини органи-зациястан. Конференциялар-ны, семинарлары, кино кө-рүлдөдөрүн организациястан, музыкка коллективтериниң концерттери база болган. Ыланды экономика таламы-биле хожундагы Италияны мурнуу . түгүңдө байламы, амык чөк чоружа удур демсө-лө коммунистериниң со-луузын чугалажын көе-рүчте фестивал үезинде өв-за кезчөнү салган.

НИКОЗИ. Киприң амык-тарының чандас ай демок-раттыг организациямы бол-ган амыкларыны өскө-даа органи-зацияларын Мосоманың ханын өвү-турмуңга удур инаратагу улустун демсө-ди дөштөгүндөр. Оларын ху-лаап алган резолюциямык АКШ-тың диктатор Мосо-маны өскө-даа камгалакчы-ларын Икаррагуавын па-тритоттарынын тилгелешти-мондустар деп оралда-жымышкынынын шитири-лин-биле буруу шаал, ол туртуду национал-патриоттук күштери-биле эл-сетки кат-тыкшыкынынын илергелеп турарлар.

НЬЮ-ЙОРК. Пенсиянда хоорайга Американы хой-ветти органи-зацияларын илгити «Хөргө-дөжөр» национал политикти хуралы деп ийи чыл болгаш-да бир катып чылдарының съездинде ийи муң делегаттар чылгалап, Съездиниң амыктын үш хуңувун иштадө оң кир-жечилери америк хөргө-дө-верин дөң өрт дөш демсө-дөжөн, а ол иштин 1980 чылда болур АКШ-тың пре-зидент соңуудуларында дүштүр органи-зацияны амык-чорудуларыны айт-рыларың чугалажын.

КАБУЛ. Афганстаның Демократтыг Республикасының Министрлер Чөвүлелиниң хуралы боор эрткен Хура-дала Афганстанының Улус-демократтыг партиямык ТК-ның Чингиз секретары, АДР-ның революстун чөвү-лелиниң даргазы Н. М. Тара-кы чүртта иштык байдал болгаш делегейниң чамдык чүдүлө айтырларының тала-зы-биле илгелет кылган.

Демократтыг Афганстан-ың Министрлер Чөвүлели өскө айтырларыны илгити чүрттүн күрүнө секторун-да үдүрүп политикамык айтырларыңиң база чуга-лашканын.

ЛУАНДА. Чүртта соци-алистик чарыктын хөгүлдө-дөрү айтырларыңа ту-раскаптан Апголазын амык-чы коньерыниң Национал Языдыны конференциямык илгити хулаалыг дөштөгү турар, ол чорук өркө-үниң үзүлтүлүгүн чөк өзүп, квартира халезининиң улга-дып, өөрөдө системаның дөштөгү турарыңды, эире-ке-ке кризисиде болган өскө-ке-да синал айтырларын чедире киришкендер көрө-турар деп оонаал демгел-ден.

Ханайларын амыкчал-чы дөштөгү чарыктын бө-дүктөрүң болган монополия...

